

Posudek na diplomovou práci Bc. Marie Hykešové *Obraz třídního nepřítele v první polovině 50. let 20. století*. Praha, FHS UK 2014, 178 stran plus přílohy

Posuzovaná diplomová práce se zabývá velmi atraktivním tématem, které se v posledních letech stává velmi populárním napříč společenskými a humanitními vědami. Téma z pomezí soudobých dějin, orální historie, dějin médií a propagandy a také literární vědy se jeví jako velmi slibné, otázkou ovšem zůstává, do jaké míry se autorce značně široké téma podařilo zpracovat.

Z metodologických inspirací se autorka snaží využít jednak orální historii, dále pak v intuitivních náznacích také textovou a diskurzivní analýzu. Ačkoliv je výsledná práce značného rozsahu, bohužel se z ní přesněji není možné dozvědět, jaký konkrétně způsobem a pomocí jakých analytických nástrojů skutečně pracovala. Do diskuze bych proto chtěl položit otázku na „dovysvětlení“ těchto dosti podstatných věcí: jaký klíč autorka použila výběru pramenů a jakým metodologickým úhlem pohledu na ně nahlížela a pregnantně svou práci tak metodologicky zakotvit?

Autorka pracuje s relativně širokým portfoliem odborné literatury, která jí slouží jako kontextová opora při jejích závěrech. I když by bylo možné doplnit do seznamu ještě řadu relevantních titulů (především pak metodologického charakteru), co do výčtu se soubor pro formát diplomové práce jeví jako dostačující.

Co se týče rozsahu pramenné základny, pak ta je značně obsáhlá a patří mezi jednu z hlavních předností předkládané práce. Autorka se zaměřila především na analyzování dobové poezie a také dobového tisku (Rudé právo) a jako pramenný doplněk využila též vybraných (celkem 23) rozhovorů ze sbírek COH (soubor z projektu *Dělníci a inteligence*). Ačkoliv i v oblasti heuristiky by byl možné řadu pramenů doplnit, jeví se daný soubor pro předsevzatý cíl jako dostačující.

Pokud pomineme úvod a závěr, práce je členěna celkem na tři části: teoretickou, metodologickou a empirickou. V první části se autorka zabývá nesmírně zevrubně představením historického kontextu, zejména pak období studené války a situace v ČSR v období přelomu čtyřicátých a první poloviny padesátých let, to vše na základě kompilace z literatury. Ačkoliv se autorčina snaha o nastínění dobového kontextu pochopitelná, osobně považuji většinu této části za nadbytečnou vyjma představení interpretačních schémat dějin studené války, která by též snesla značné zkrácení (a hlavně však následné využití v analýze a interpretaci). Za relativně přínosnou pak považuji také podkapitolu o ideologii a společnosti, která by opět snesla určité zkrácení a již by teoretická část mohla fakticky začínat. Metodologická část je spíše letným nastíněním využitých pramenů a sekundární literatury. Jak již bylo řečeno výše, bohužel na jejím základě není příliš jasné, jakým způsobem s prameny a literaturou pracovala. Na zhruba osmdesáté straně (zhruba v místech, kde jiní diplomanti své práce končí) pak začíná vlastní tvůrčí část práce. I když autorce nelze upřít velmi pečlivou snahu projít velké množství pramenů, ať už po letném shlédnutí textu, či po jeho hlubším prostudování ovšem není zcela zřejmé, zdali se jedná o autorskou analýzu a interpretaci či o místy dosti letmo okomentovanou pramennou edici (a potenciální přehledový „repertoár“ ukázek vztahujících se k problematice obrazu „nepřítele“). Obsáhlé pasáže líčí obraz nepřátel na stránkách tisku, stejně tak i množství pouze dle určitého tématu seřazených citací z dobové poezie ve mně velmi často budilo dojem spíše druhého případu. Navíc jsem měl při četbě mnohdy velmi intenzivní dojem, že autorka byla do značné míry „svými“ prameny natolik fascinována, že je nechal na stránkách své práce promlouvat jakoby „sami za sebe“, což je ovšem velká škoda, neboť se tak v mnoha případech ochudila o jinak interpretačně velmi podnětný materiál. Ve výsledku jako velmi neintegrální se mi také jeví oddělené zařazení kapitoly pokoušející se analyzovat orálně historické rozhovory, což se autorce daří jen velmi vzdáleně. Daleko vhodnější by bylo tuto část integrovat do některé

z předešlých částí, anebo ji zcela vypustit. Vzhledem k tomu, že úplně není jasné, v čem autorčina práce posunula dosavadní bádání dále, chtěl bych jí položit otázku, zdali by mohla ve zkratce nastínit své závěry ve srovnání s dosavadními dílky zabývajícími se touto problematikou (např. V. Macura, M. Zavacká atd.)?

Po formální stránce je diplomová práce relativně akceptovatelným způsobem, i když na řadě míst jsou patrná stylistická opakování. Velkým nešvarem pak je přesažení předepsaného formátu co do počtu stran. Vyjma úvodních vyobrazení čtyř státníků (která považuji za banální) oceňuji zařazení množství obrazových příloh dokumentujících samotný text.

Práci považuji za na první pohled slibně vypadající, ne však zcela ve výsledku zdařilý počin, kde by možná proslulé „méně“ (ovšem kvalitně zanalyzované a interpretované látky) znamenalo „více“. Vzhledem k píli a úsilí diplomantky a také vzhledem k tomu, že i ne příliš vydařený výsledek je také výsledkem, z něhož mohou těžit pokračovatelky a pokračovatelé v daném bádání proto **doporučuji práci k obhajobě** a hodnotím ji známkou **dobře (3)**.

V Praze, 1. 9. 2014

PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.